

I. ASIGURAREA DE BUNURI

1. Invocarea excepției lipsei capacității procesuale de către asiguratorul RCA. Poliță RCA falsă. Intermediar poliță RCA cu interdicție temporară de activitate. AIDA regim juridic

„Tribunalul nu poate primi susținerea apelantei-pârâte în sensul că, la data la care figurează ca fiind emisă polița, brokerul B.B. nu avea dreptul de a emite polițe de asigurare, întrucât din cuprinsul Deciziei A.S.F. nr. XXX/18.05.2015, reiese că Societatea B.B. de Asigurare a fost sancționată cu interzicerea temporară a activității, până la data la care vor fi create condițiile desfășurării acțiunii de control.

Or, polița de asigurare nr. 20032XXX a fost încheiată la data de 22.10.2015, iar din probatoriul administrat în cauză nu reiese că perioada de interdicție temporară a activității B.B. s-a întins până la această data.

De asemenea, din cuprinsul Deciziei ASF nr. YYY/09.03.2016, rezultă că societății B.B. i-a fost retrasă autorizația de funcționare ca broker de asigurare abia în luna martie 2016.

Nu poate fi primită nici apărarea apelantei-pârâte conform căreia, aceasta ar fi reziliat contractul de intermediere încheiat cu B.B. anterior datei la care figurează emisă polița de asigurare, întrucât nu s-a depus la dosar nicio dovadă că Notificarea de reziliere nr. SC X/19.12.2014 a fost comunicată brokerului B.B. și nici dovada că în urma emiterii acestei notificări, i-au fost predate de către broker documentele cu regim special deținute de acesta.

Tribunalul apreciază că nu are relevanță în cauză faptul că, în urma verificărilor efectuate de către apelantă în baza de date CEDAM, a constatat că autovehiculul cu nr. de înmatriculare BT92XXX nu figurează ca fiind asigurat la nicio societate de asigurare, întrucât polița de asigurare seria RO/16/H16/XX nr. 20032276XX apare ca fiind emisă de E.R. SA și nu de o altă

societate de asigurare, iar faptul că în urma verificărilor efectuate în propriile evidențe, s-a constatat că au fost emise două polițe cu același număr, însă pentru perioade de valabilitate diferite și pentru autovehicule diferite, nu atrage nevalabilitatea poliței analizate în prezenta cauză, dispozițiile art. 37 din Legea nr. 32/2000 fiind pe deplin aplicabile.

Este adevărată susținerea apelantei că potrivit dispozițiilor art. 15 alin. (1) din Norma ASF nr. 23/2014, se consideră că un vehicul este asigurat dacă proprietarul acestuia deține o asigurare obligatorie RCA valabilă, însă din probatoriul administrat în cauză nu s-a dovedit că polița seria RO/16/HA16/XX nr. 20032276XX, emisă pentru autovehiculul cu nr. de înmatriculare BR92XXX, nu este valabilă, astfel că este justificată calitatea procesuală pasivă a pârâtei în prezenta cauză, aceasta având calitatea de asigurător RCA al persoanei vinovate de producerea accidentului auto în urma căruia a fost avariat autovehiculul asigurat la societatea reclamantă”.

Decizia civilă nr. 4024/2018, pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI-a civilă

Temeiul de drept

– art. 1.357-1.359, art. 2.210 C. civ., art. 37 din Legea nr. 32/2000 privind activitatea și supravegherea intermediarilor în asigurări și reasigurări.

Situația de fapt

La data de 21.08.2016, în urma unui eveniment rutier, autoturismul cu nr. de înmatriculare B225XXX a fost grav avariat, vinovat de producerea evenimentului fiind conducătorul autoturismului cu numărul de înmatriculare BT92XXX, chemat în judecată în calitate de intervenient forțat.

Având în vedere faptul că la data producerii evenimentului autoturismul cu numărul de înmatriculare B225XXX deținea încheiată o poliță CASCO la societatea de asigurare A.T. SA,

aceasta a acordat asiguratului său despăgubirile convenite și, în temeiul art. 2.210 C. civ., s-a subrogat în drepturile asiguratului său, solicitând de la asiguratorul RCA al autovehiculului care a produs evenimentul rutier suma aferentă despăgubirii, precum și penalități de întârziere în cuantum de 0,2% pe zi de întârziere, dat fiind faptul că asiguratorul RCA nu a procedat la achitarea despăgubirii până la data scadentă.

Prin întâmpinare, societatea pârâtă a invocat excepția lipsei capacității procesuale pasive, întrucât aceasta nu este emitentă a poliței de asigurare RCA nr. 20032276XX deținută de către autoturismul care a provocat accidentul.

Aceasta a invocat prevederile legale, potrivit cărora calitatea procesuală pasivă presupune existența unei identități între persoana chemată în judecată și subiectul pasiv al raportului juridic dedus judecății, dovada calității procesuale pasive revenind reclamantului.

Reclamantul a depus la dosarul cauzei polița de asigurare RCA emisă de către societatea pârâtă, poliță emisă prin intermediul unui broker de asigurare și care poartă ștampila societății pârâte.

În cauză s-a făcut dovada incidenței dispozițiilor art. 1.357 C. civ., fapta ilicită constând în avarierea autovehiculului asigurat CASCO la societatea reclamantă, prejudiciul a fost dovedit prin factura fiscală și devizul de reparații, avariile fiind rezultatul culpei conducătorului auto asigurat RCA la societatea pârâtă.

Astfel, prima instanță a admis cererea de chemare în judecată, obligând pârâta la plata debitului principal, a penalităților de întârziere și a cheltuielilor de judecată. Împotriva acestei soluții, pârâta E.R. SA a declarat apel.

Aceasta a solicitat admiterea apelului și, pe cale de consecință, respingerea cererii de chemare în judecată având ca obiect despăgubirea acordată de către asiguratorul CASCO asiguratului său, invocând faptul că nu este asigurator RCA al autovehiculului cu nr. de înmatriculare BT92XXX, precum și respingerea penalităților de întârziere de 0,2% pe zi de întârziere ca neîntemeiate.

Soluția instanței

Tribunalul a constatat că nu poate fi primită apărarea apelantei-pârâte, potrivit căreia la data producerii evenimentului rutier nu deținea calitatea de asigurător RCA al autovehiculului cu numărul de înmatriculare BT92XXX, întrucât nu s-a probat că polița RCA de care reclamata-intimată s-a prevalat a fost emisă în mod fraudulos de către broker cu conivența asiguratului S.R.M.

De asemenea, instanța a apreciat că în cauză nu se poate reține faptul că polița RCA seria RO/16/H16/XX nu este valabilă, prin urmare, excepția calității procesuale pasive a fost respinsă ca neîntemeiată și, pe cale de consecință, tribunalul a respins apelul ca nefondat.

Nota noastră

Problema de interes în speța prezentată este dată de nerecunoașterea de către asigurător a unei polițe de răspundere civilă obligatorie, poliță de asigurare ce poartă ștampila și denumirea acestuia, respectiv de incidența dispozițiilor art. 37 din Legea nr. 32/2000 privind activitatea și supravegherea intermediarilor în asigurări și reasigurări [în prezent – art. 10 pct. (9) din Legea nr. 236/2018 privind distribuția în asigurări].

Astfel, în situația în care polița RCA a fost emisă în numele societății de asigurare și poartă ștampila acesteia, existența mai multor polițe de asigurare pentru același autovehicul sau purtând același număr de identificare privește strict relația dintre broker și asigurător.

De asemenea, trebuie subliniat că brokerul de asigurare poate acționa doar în baza unui contract de mandat încheiat cu societatea de asigurare, iar cât timp asigurătorul nu contestă relațiile de colaborare cu brokerul și nu face în vreun fel dovada faptului că polița RCA a fost redactată în mod fraudulos cu conivența celui care o invocă, acesta rămâne să răspundă potrivit obligațiilor ce îi incumbă în calitate de asigurător RCA.

În acest sens, dispozițiile art. 10 pct. (9) din Legea nr. 236/2018 privind distribuția în asigurări (art. 37 din Legea nr. 32/2000 privind activitatea și supravegherea intermediarilor în

asigurări și reasigurări, aplicabil speței supuse analizei) sunt clare, acestea interzicând în mod expres asigurătorului să își invoce propria culpa pentru a justifica refuzul de plată – *nemo auditor propriam turpitudinem allegans*.

Altfel spus, culpa în alegerea brokerului aparține societății de asigurare, aceasta din urmă fiind singura responsabilă pentru diligența cu care și-a ales mandatarul, precum și pentru prejudiciile produse de către acesta în exercitarea mandatului.

De asemenea, am constatat că, în astfel de situații, asigurătorul RCA, în susținerea apărărilor sale, tinde să invoce faptul că în baza de date AIDA (bază de date pusă la dispoziție de către Biroul Asigurătorilor din România cu ajutorul căreia se poate verifica existența unei polițe RCA la o anumită dată pentru un vehicul și se identifică societatea de asigurare care a emis polița) nu a putut fi identificată nicio poliță RCA pentru autovehiculul în cauză.

Precizăm că, în prezent, fosta bază de date RCA, denumită CEDAM și administrată de către ASF, și-a schimbat din anul 2018 denumirea în AIDA și este administrată de Biroul Asigurătorilor de Autovehicule din România.

Potrivit dispozițiilor prevăzute de art. 32 alin. (2) lit. e) din *Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie*, Biroul Asigurătorilor de Autovehicule din România are obligația de a asigura dezvoltarea și administrarea bazei de date privind evidența contractelor RCA în ceea ce privește colectarea, administrarea, procesarea, prelucrarea, managementul calității și publicarea datelor referitoare la polițele de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto.

Așadar, apărările cu privire la neidentificarea unei polițe RCA în baza de date AIDA, de asemenea, nu pot fi reținute, întrucât legea nu acordă acestei baze de date valoare probatorie echivalentă cu cea a poliței de asigurare, ci doar o valoare informativă, iar raporturile de asigurare se dovedesc pe baza poliței de asigurare depuse la dosarul cauzei și nu cu înregistrările din sistemul AIDA.

2. Invocarea de către asigurator a faptului că polița de asigurare este falsă, fără a apela la procedura înscrierii în fals, nu îl exonerează pe acesta de la plata despăgubirilor

„Instanța reține că pârâta a arătat că respectiva poliță RCA în temeiul căreia reclamantul și-a fondat acțiunea este o poliță falsă, ce nu beneficiază de pe urma acoperirii sale.

În acest sens, pârâta a atașat dosarului cauzei polița pretins reală, ce poartă același număr însă, prevede acoperirea autovehiculului cu nr. de înmatriculare OT03XXX. (autoturism marca FORD) (f. 47 și urm.).

În ciuda acestor chestiuni, instanța reține că, în ceea ce privește răspunderea față de terți și implicit asiguratorii CASCO ai terțului, polița respectivă produce efecte juridice.

Astfel, instanța reține că polița a fost emisă de un mandatar al pârâtei – E.B.A. (f. 14) – așa cum rezultă din adresa înaintată reclamantei de către pârâtă prin care denunță polița ca nefiind veridică, dar și din datele înseși aflate pe poliță.

Pârâta nu a exercitat niciun fel de apărare conform căreia nu s-ar fi aflat în relații de colaborare cu respectivul broker de asigurări, ci doar a afirmat că respectiva poliță este falsă (fără, însă, a apela la procedura înscrierii în fals).

Mai mult, instanța apreciază că pârâta nu a făcut în niciun fel dovada că respectiva poliță, care conține același număr cu polița apreciată ca fiind veridică, ar fi fost redactată în mod fraudulos cu conivența intervenientului – forțat.

Pe cale de consecință, instanța reține că respectiva poliță pe care o consideră fără acoperire a fost emisă de un mandatar al său, iar acțiunile mandatarii sale, chiar dacă sunt în afara mandatului său, îl leagă pe mandatar față de terți.

Această concluzie este cu atât mai aplicabilă în condițiile în care pârâta acționează în circuitul civil ca o societate de asigurare, iar faptul că unele polițe emise în numele său au fost emise în mod nelegal de prepușii sau mandatarii săi nu poate atrage lipsa de

acoperire a asiguratului său care, până la dovada contrară, este considerat de bună-credință și străin de orice operațiuni frauduloase.

Astfel, acesta trebuie considerat ca fiind asigurat la momentul producerii accidentului, nerecunoașterea poliței de către pârâtă neputând fi opusă reclamantei (asigurător al terțului prejudiciat de asiguratul pârâtei), pârâta având la dispoziție o eventuală acțiune în răspundere contractuală contra mandatarului care a exercitat cu rea-credință mandatul”.

Sentința civilă nr. 6339/2017, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București

Temeiul de drept

– art. 1.357-1.359, art. 2.210 C. civ., Legea nr. 136/1995 privind asigurările și reasigurările în România, Ordinul C.S.A nr. 23/2014, Norma ASF 23/2014.

Situația de fapt

La data de 10.09.2016 a avut loc un eveniment rutier în urma căruia a fost avariat autovehiculul cu numărul de înmatriculare B118XXX, asigurat cu poliță CASCO la societatea A.T. SA. Având în vedere că asigurătorul CASCO a achitat asiguratului despăgubirile convenite, în temeiul art. 2.210 C. civ., acesta s-a subrogat în drepturile asiguratului și a formulat o cerere de despăgubire către asigurătorul RCA.

Dat fiind faptul că asigurătorul nu și-a îndeplinit obligația de plată a despăgubirii, societatea A.T. SA a formulat o acțiune în regres împotriva asigurătorului RCA, respectiv societatea A.V. SA.

Prin întâmpinare, pârâta a invocat excepția lipsei calității procesuale pasive susținând faptul că, la data producerii evenimentului rutier, autovehiculul cu numărul de înmatriculare BC22XXX nu era asigurat la societatea pârâtă.

De asemenea, pârâta a arătat faptul că numărul poliței de asigurare RCA a fost alocat pentru un alt autovehicul, acest lucru

atestând caracterul fals al poliței RCA depuse la dosar de către reclamantă.

În ceea ce privește excepția lipsei calității procesuale pasive invocate de către societatea pârâtă, instanța a reținut incidența principiului disponibilității în procesul civil, aspect față de care reclamantul este cel care trebuie să justifice și calitatea procesuală a persoanei chemate în judecată.

Totodată, instanța a reținut faptul că în vederea justificării calității procesuale nu este necesar a se administra un probatoriu excesiv, deoarece dovada calității procesuale pasivă nu trebuie confundată cu temeinicia pretențiilor. Pentru a stabili cui aparține calitatea procesuală, este necesar a exista numai o aptitudine ca pârâtul respectiv să poată răspunde pretențiilor reclamantei.

Astfel, având în vedere faptul că reclamanta și-a întemeiat pretențiile invocând polița RCA emisă prezumtiv de pârâtă, iar aspectele invocate de către pârâtă sunt de natură a fi tranșate odată cu dezlegarea fondului pricinii, instanța a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei.

Soluția instanței

Instanța a reținut că nerecunoașterea emiterii poliței RCA nu poate fi opusă reclamantei, pârâta nefăcând în vreun fel dovada că polița de asigurare nu este veridică și că a fost redactată în mod fraudulos cu conivența intervenientului forțat, admițând cererea de chemare în judecată formulată de către reclamantă.

De asemenea, instanța a constatat că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de legislația secundară în materie, respectiv Norma ASF 23/2014 (în prezent, Norma ASF 20/2017), motiv pentru care nu s-a justificat întârzierea plății despăgubirii, obligând pârâta și la penalități de întârziere în procent de 0,2% pentru fiecare zi de întârziere calculate de la data scadenței până la data achitării debitului.

Împotriva sentinței, pârâta a declarat apel, acesta fiind respins ca tardiv formulat.

Nota noastră

În prezenta speță supusă analizei, centrul de interes a fost reprezentat de invocarea lipsei calității procesuale pasive de către asiguratorul RCA, acesta susținând că nu este emitent al poliței de asigurare civilă obligatorie prezentată de către reclamant.

Astfel, polița de asigurare pe care societatea de asigurare a apreciat-o ca fiind fără acoperire a fost emisă de un mandatar al său, iar acțiunile mandatului, chiar dacă ar fi în afara mandatului, îl leagă pe mandant față de terți.

În acest sens, art. 10 pct. (9) din Legea nr. 236/2018 privind distribuția în asigurări interzice în mod expres asiguratorului să se prevaleze de culpa mandatului său pentru a justifica refuzul de plată a despăgubirii: *„Societățile și intermediarii principali sunt răspunzători pentru toate acțiunile sau omisiunile angajaților proprii și ale intermediarilor secundari în desfășurarea activității de distribuție¹”*. (incidente în speța dedusă judecării fiind dispozițiile Legii nr. 32/2000 privind activitatea și supravegherea intermediarilor în asigurări și reasigurări)

De altfel, problema polițelor false a fost tranșată de autoritatea în materia supravegherii asigurărilor, fosta Comisie de Supraveghere a Asigurărilor, actuala Autoritate de Supraveghere Financiară care, prin Decizia nr. 407/15.06.2007, a stabilit: *„Contractul de intermediere este opozabil numai părților care l-au semnat, efectele acestuia producându-se numai între părțile contractante.*

¹ Potrivit art. 3 – Definiții din Legea nr. 236/2018, distribuția de asigurări este definită ca reprezentând *„activitatea care constă în consultanță cu privire la contracte de asigurare, propunerea de astfel de contracte sau desfășurarea altor acțiuni premergătoare în vederea încheierii unor astfel de contracte, în încheierea unor astfel de contracte sau în asistență pentru gestionarea sau derularea unor astfel de contracte, în special în cazul unei solicitări de despăgubiri, inclusiv furnizarea de informații privind unul sau mai multe contracte de asigurare în conformitate cu criteriile selectate de clienți pe un site sau prin alte mijloace de comunicare și alcătuirea unui clasament al produselor de asigurare, inclusiv comparații de preț și de produse, sau o reducere la o primă, în cazul în care clientul are posibilitatea de a încheia în mod direct sau indirect un contract de asigurare prin utilizarea unui site sau a altor mijloace de comunicare”*.

Executarea culpabilă sau neexecutarea contractului de către una din părți nu este opozabilă terților. Pentru prejudiciile cauzate de una din părțile contractului de intermediere, aceasta are posibilitatea să le recupereze de la cealaltă parte pe cale amiabilă sau pe cale judecătorească”.

Față de dispozițiile enunțate, rezultă că societatea de asigurare nu se poate prevala de propria culpă (lipsa diligenței în alegerea mandatarului său).

Astfel, deținătorul unei polițe RCA trebuie considerat ca fiind asigurat la momentul producerii accidentului, nerecunoașterea poliței de către asigurătorul RCA neputând fi opusă acestuia ori celui care pretinde despăgubiri în temeiul respectivei polițe, în cazul speței mai sus prezentate fiind vorba despre asigurătorul CASCO.

3. Înscrierea în fals a asigurătorului RCA cu privire la polița de asigurare. Excepția lipsei calității procesuale pasive admisă în apel

„Reținând că cercetarea și stabilirea falsului se fac de către organele de urmărire și judecată penală, potrivit art. 308 NCP, iar de instanța civilă în subsidiar, doar dacă acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare/continuată, prin încheierea de ședință de la data de 01.11.2018 s-a dispus înaintarea poliței defăimate ca false Parchetului în vederea efectuării cercetărilor ce se impun.

Însă, instanța apreciază că în situația în care nu a intervenit suspendarea procesului în temeiul art. 307 NCPC (întrucât nu a fost indicat autorul sau complicele falsului), înscrisul contestat ca fals nu poate fi înlăturat din materialul probator doar pentru considerentul contestării sale în această procedură, ci va trebui să fie evaluat împreună cu toate probele cauzei, iar ulterior, în ipoteza în care instanța nu a suspendat judecata, iar actul este

declarat fals, hotărârea pronunțată este susceptibilă de a fi revizuită”.

Sentința civilă nr. 7414/2018, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București

„Față de acestea, se reține că, dacă instanța penală nu poate fi sesizată, fie pentru că autorul falsului nu a fost identificat, fie pentru că acțiunea penală s-a stins ori s-a prescris, falsul se va cerceta pe cale incidentală de către instanța civilă, prin orice mijloace de probă.

Or, în cauza de față, pârâta a susținut că polița RCA nr. XXX este falsă, iar prima instanță a refuzat să analizeze valabilitatea acestui înscris, deși a fost sesizată cu o astfel de cerere și cererea nu putea fi trimisă în mod legal spre competența soluționare unui alte instituții. Cât timp cererea de constatare a falsului nu putea fi înaintată parchetului spre soluționare, instanța civilă a fost în mod legal sesizată cu această solicitare și, drept urmare, era obligată să se pronunțe asupra acesteia.

Referitor la polița RCA nr. XXX, se constată că aceasta în mod evident a fost falsificată, din moment ce la data de 02.07.2017 apelanta emitea polițe cu nr. 695xxxx, iar nu cu nr. 125xxxx, ce au început să fie emise abia în anul 2018, iar polița cu acest număr a fost emisă de către pârâtă la o altă dată și pentru un alt beneficiar. De asemenea, deși polița apare ca fiind emisă de MB, codul brokerului menționat în poliță nu este al acestui broker, iar MB a confirmat faptul că nu acesta a emis polița contestată. Având în vedere că aceste polițe sunt emise în sistem informatic, cu alocarea automată a numărului poliței, codului brokerului și denumirii acestuia, aceste discordante nu pot fi justificate decât prin falsificarea înscrisului. Aceasta, cu atât mai mult cu cât polița contestată nu figurează în evidența informatică a asigurătorului și